

EVRIPID: *ALKESTIDA* 606–860
KAKO JE OČE OKRCAL SINA IN HERAKLES
IZMODRIL STREŽAJA

PREVOD JERA IVANC

ADMET

Meščani, ki ste se prijazno zbrali,
pozdravite, kot je navada, mrtvo
na njeni zadnji poti! Vse je že
pripravljeno, služabniki jo bodo
odnesli in jo položili v grob. 610

ZBOR

Poglej, tvoj oče se nam prav počasi
bliža. Nakit za tvojo ženo nosi,
da se pokloni z njim umrli.

FERES

Prihajam, ker žalujem s tabo, sin.
Dobro in plemenito ženo si 615
izgubil, česar ni lahko prenesti,
a vendar – treba je. Okras je zanjo.
Naj ga s seboj pod zemljo vzame.
Počasti z njim telo te ženske, sin,
ki je življenje zate dala. 620

Moj sin živi! Zaradi nje ne bom
na starost hiral brez otrok, brez tebe.
S tem plemenitim in pogumnim
dejanjem je ovenčala življenja 625
vseh žensk. Pozdravljena, rešiteljica
sina in očeta! Srečno v Hadu!
Jaz pravim – zakon, kot je ta, ljudem
koristi, saj drugače nima smisla.

ADMET

Na njen pogreb te nisem vabil
in te ne štejem med prijatelje. 630

Tega ne bo nikdar nosila!
Ničesar tvojega ne potrebuje.
Ob strani bi mi moral stati, ko sem
umiral, ti pa, starec, pustil si,
da mlada ženska umre, in zdaj za njo 635
žaluješ?! Nisi me zaplodil ti
in tista, ki ji rečem mati,
me ni rodila. Na skrivaj ste me,
otroka sužnje, dali k prsim tvoje
žene. Zdaj se je izkazalo, kdo si – 640
in nimam se za tvojega otroka.
Ti si zares največji strahopetec.
Star si, pri koncu svojega življenja,
pa nisi hotel, nisi imel poguma,
da bi za svojega otroka umrl. 645
To si prepustil tujki. Njo edino
imam za svojo mater in očeta.
Umreti za otroka bi bila
še tvoja zadnja plemenita bitka,
tako ali tako ne boš več dolgo. 650
[Jaz pa bi z njo naprej živel in ne bi,
oropan nje, objokoval izgube.]
Ti si, kar je v življenju lepega,
doživel vse. Najboljša leta si
kot kralj preživel in dobil potomca,
da ti ni treba brez otrok umreti 655
in te dežele prepustiti tujcem.
In ne govori, da si me zato
izdal, ker nisem kazal spoštovanja
do tvojih let. Bil sem nadvse spoštljiv! 660
In kaj imam od vaju z materjo
v zameno? Raje hitro zaplodita
nove otroke, da bo kdo skrbel
za tebe, starca, in za tvoj pogreb.
Te roke te ne bodo pokopale. 665
Če bi bilo po tvoje, bi bil mrtev.
A jaz živim. Zaradi nje. In zanjo,
le zanjo bi ljubeče poskrbel!
Na stara leta si želite smrti,
hinavci, in robantite čez starost, 670

ko pa vas smrt pocuka za rokav,
vam starost kar naenkrat ni več v breme.

ZBOR

Ena nesreča je dovolj, Admet!
Nikar še bolj očeta ne izzivaj!

FERES

S kom dečko misli, da se pogovarja, 675
ko laja name? S kakšnim svojih sužnjev?
Ne ve, da sem zakonski sin Tesalca?
Ne ve, da sem svobodnega rodu?
Preveč si drzneš. Misliš, da lahko
brez kazni pljuvaš po očetu? 680
Rodil in vzgojil sem te za vladarja,
ampak umreti zate mi ni treba.
Smrt za otroka ni navada niti
v naši rodbini niti v tej deželi.
Za *svojo* srečo (ali pač nesrečo) 685
si rojen. Vse ostalo sem ti dal:
imaš oblast in v lasti mnogo zemlje.
To sem prejel od svojega očeta.
Sem ti krivico storil? Ti kaj jemljem?
Kot zate jaz ne bom, ti ne umiraj 690
zame. Rad gledaš sonce? Se ti zdi,
da oče ne? Čas spodaj je neskončen,
življenje pa je kratko, ampak sladko.
Brez trohice sramu si se upiral
smrti. Njo si ubil in s tem ubežal 695
usodi, zdaj pa mene zmerjaš z revo?!
Ti, ki si pustil, da te je rešila
ženska, mladenič, ti si strahopetec!
Res, dobro si se spomnil. Večno boš
živel, samo prepričati jih moraš, 700
eno za drugo, da umrejo zate.
Ne zmerjaj staršev, če si sam slabič.
Tišina! Ne le ti, vsi ljubimo
življenje. Če ne nehaš z žaljenjem,
ti bom povrnil – ampak ne z lažjo! 705

ZBOR

Dovolj očitkov sta si že izrekla.
Ne zmerjaj sina, oče, raje nehaj!

ADMET

Govori! Ker jaz bom! Če ne preneseš
resnice, ne počni napak.

FERES

Umreti

zate – to bi šele bila napaka!

710

ADMET

Umreti mlad ali pa star ni isto!

FERES

Vsi pa živimo eno in ne dve
življenji.

ADMET

Ti boš živel dlje od Zevs!

FERES

Kaj sem ti storil, da mi to želiš?

ADMET

Saj bi rad dolgo živel, ali ne?

715

FERES

Ne gre namesto *tebe* njeno truplo v grob?

ADMET

To truplo dokazuje, da si reva!

FERES

Kako?! Jaz z njeno smrtjo nimam nič.

ADMET

O, da bi kdaj prišel do mene s prošnjo!

FERES

Poročaj se, da jih boš pokopaval!

720

ADMET

V sramoto tebi, strahopetec!

FERES

Ki ljubim sončne žarke. Res jih ljubim.

ADMET

Kako možato čustvo!

FERES

Zdaj bi se
ob mojem truplu muzal. Pa se ne!

ADMET

Ob smrti boš na slabem glasu!

725

FERES

Za to mi bo vseeno, saj bom mrtev.

ADMET

Starost je res brez vsakega sramu!

FERES

Sram je imela, pameti pa ne.

ADMET

Odidi! Pusti me, da jo pokopljem.

FERES

Saj grem. Ti le pokoplji svojo žrtev,
morilec. Njeni te poiščejo!
Akast bi bil navadna reva,
če ne bi lastne sestre maščeval!

730

ADMET

Izgini! Ti in tvoja žena si
zaslužita starost brez sina,

735

čprav je sin še živ. Ne bom več stal
pod isto streho z vama. Če bo treba,
se ti odrečem tudi javno!
Pojdimo! Ogenj čaka, da jo sprejme.
Zdaj je, kar je, in moral bom prenesti. 740

ZBOR

Pogumna, a hkrati nesrečna.
Pozdravljena bodi, najboljša
in najplemenitejša žena! Hermes
in Had naj ti bosta naklonjena!
Če tam za dobroto obstaja plačilo, 745
naj tvoje bo prostor ob Hadovi ženi!

SLUŽABNIK

Stregel sem že številnim gostom,
ki so od vsepovsod prišli v to hišo,
a tale, ki mu strežem danes, ta pa
prekaša vse. Kaj takega! Obup! 750

Čprav je videl, da gospod žaluje,
je prav nesramno zakorakal v hišo.
Potem mu ni ugajala postrežba -
ne oziraje se na našo žalost
nas je pošiljal po še več in več. 755

Na koncu je zagrabil kupo z vinom
in pil – ne da bi težko vino mešal
z vodo – potem pa si je dal že ves
razgret na glavo venec in začel
prepevati, čprav ne zna. Tako 760

je, ne meneč se za nesrečo, krulil,
mi pa smo na skrivaj točili solze,
ker je Admet ukazal, naj jih skrivamo
pred gostom. Zdaj mu strežem, temu tujcu,
temu razbojniku najslabše vrste, 765

ona pa je odšla in nisem je
pospremil, nisem ji v slovo pomahal,
čprav nam je bila vsem kakor mati.
Mirila je moža in nas neštetokrat
rešila iz težav. Je moral priti 770
prav zdaj, ko nas je tolikšna nesreča

zadela? Po pravici ga sovražim!

HERAKLES

Hej, ti! Oho, kako smo mrki danes.

Služabnik mora gostu kazati
vesel obraz! Ti pa si neprijazen 775

in kislo gledaš, ker te bolj skrbi

smrt neke tujke kot pa dobrobit

Admetovega starega prijatelja.

Sem pridi, da te malo izmodrim!

Veš, kaj pomeni biti umrljiv? 780

Očitno ne. Kako bi le? Poslušaj!

Vsi smrtniki umremo, slej ko prej,

in prav nihče ne more vedeti,

kako bo jutri z njim. Bo živ? Ne bo?

Usoda gre po svoje, kam, pa kljub 785

modrosti in izkušnjam nikdar ne

izveš. Tako je s to stvarjo. Zdaj veš,

pij in uživaj, ker je tvoj samo

trenutek, vse ostalo stvar usode,

najslajša pa boginja Afrodita. 790

Če se ti zdijo te besede modre –

in zdi se mi, da se ti zdijo modre –

pozabi na skrbi in mi zaupaj.

Stran z žalostjo! Nesrečo boš premagal

z vencem na glavi in s kozarcem v roki! 795

Verjemi mi. Požirek po požirek

se boš oddaljeval od črnih misli,

ki ti grbančijo obrvi. Res!

Človek naj misli in živi kot človek,

življenje tistih, ki so ves čas sitni 800

in kisli, pa po mojem mnenju ni

življenje, ampak ena sama beda.

SLUŽABNIK

Saj to vse vem. A zdaj res ni primerno,

da bi popival in se krohotal.

HERAKLES

Pa saj je umrla tujka in ne kdo 805

od tvojih gospodarjev. Pretiravaš!

SLUŽABNIK

Kako da ne? Ne veš, kaj se dogaja?

HERAKLES

Vem. Razen, če mi ni Admet lagal.

SLUŽABNIK

Preveč je gostoljuben. Res, preveč.

HERAKLES

Naj bom zaradi tujke slabe volje?

810

SLUŽABNIK

Tujke? Ja, take, da je ni bolj tuje.

HERAKLES

Mi je Admet prikrl kaj hudega?

SLUŽABNIK

Ah, kar ga žalosti, je naša skrb.

HERAKLES

Torej ne gre za tujko?

SLUŽABNIK

Če bi šlo,
me tvoje pitje ne bi prizadelo.

815

HERAKLES

Kako? Le kaj mi je Admet zakuhal?

SLUŽABNIK

Najmanj od vsega potrebuje hiša
goste. Žalujemo. Saj vidiš naše
pričeske in obleke.

HERAKLES

Kdo potem?

Mu je umrl sin? Mogoče oče? 820

SLUŽABNIK

Admetu je umrla žena, tujec.

HERAKLES

Kako? In vi ste me še pogostili?!

SLUŽABNIK

Spoštuje te. Zato te ni zavrnil.

HERAKLES

O, revež! Kakšno ženo je izgubil!

SLUŽABNIK

Tudi za nas je konec, ne le zanjo. 825

HERAKLES

Opazil sem objokane oči
in žalost in postrizene lase...
Da pokopava *neko* žensko, je dejal.
Vsej pameti navkljub sem stopil v hišo,
kjer gospodar žaluje. Jaz pa z vencem 830
na glavi veseljačim in popivam.
Nič nisi rekel! To je res velika
nesreča za vso hišo. Kje je grob?
Povej, kam moram iti, da ga najdem?

SLUŽABNIK

V smeri proti Larisi, malo ven 835
iz mesta. Grobnica stoji ob poti.

HERAKLES

Srce in roka, mnogo sta prestala!
Zdaj pokažita, kakšnega otroka
je Elektríonova hči Alkména
rodila Zevsu! Moram jo rešiti, 840
Alkestido, in jo domov privedi.
To sem dolžan Admetu za prijaznost.
Čakal jo bom v zasedi, črna Smrt,

gospodarico mrtvih, in ko pride,
da se krvi napije, bom skočil 845
iz skrivališča in jo zgrabil s temi
rokami. Dokler ne dobim gospe,
ne bom popustil. Ni je sile,
ki bi razprla ta jekleni primež!
Če pa ostanem praznih rok in je 850
ne bo k daritvi, bom šel dol, v temačni
dom Hada in Perzefone, ter prosil
zanjo. Ko jo dobim, jo vrnem v roke
prijatelja, ki me je kljub izgubi
sprejel v svoj dom. Kako je plemenit! 855
Namesto, da bi me odgnal, mi je,
ker me spoštuje, raje vse prikri.
Bolj gostoljubnega človeka ni
v vsej Grčiji. Zato ne bom dovolil,
da bi kdaj rekel, da sem nevhvaležen! 860